

Svartlamon kunst- og kulturbarnehage
og ReMida

Vår saksbehandler
Christine A. Bjørge

Vår ref.
20/53902
oppgis ved alle henv.

Deres ref.

Dato
17.10.22

Svartlamon kunst- og kulturbarnehage og ReMida – rapport fra tilsyn jf. forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. - varsel om pålegg

Klima- og miljøenheten gjennomførte 23.09.22 tilsyn ved Svartlamon kunst- og kulturbarnehage. Formålet med tilsynet var å vurdere hvordan barnehagen ivaretar barnas helse, miljø og sikkerhet (jf. forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. av 01.12.1995).

1. Sammendrag

Svartlamon kunst- og kulturbarnehage har gjort seg noen tanker om risikoforhold som kan utgjøre skader/ulykker på barn i sin barnehage, og viser til at deres praksis er å diskutere og løse forhold muntlig når de oppstår. Vårt inntrykk er at det jobbes i mindre grad systematisk og forebyggende med skriftliggjøring av dokumentasjon og internkontrollsystem. Barnehagens styrer mener at barnas helse, miljø og sikkerhet i barnehagen allerede er godt ivaretatt ved muntlig dialog mellom ansatte. Barnehagen må risikovurdere hendelser og aktiviteter som utgjør risiko for skade på barn, utarbeide flere og mer detaljerte skriftlige rutiner basert på risikovurderinger, samt rutine for avviksmelding og oppfølging av innmeldte avvik. Barnehagens temperaturforhold må kartlegges, videre må tiltak gjennomføres i henhold til disse.

Det ble funnet fire avvik i forbindelse med tilsynet, i tillegg ble det gitt en merknad hvor vi ser et forbedringspotensial:

- **Avvik 1:** Svartlamon kunst- og kulturbarnehage kan ikke i tilstrekkelig grad dokumentere risikovurderinger av forhold som har betydning for barnas sikkerhet.
- **Avvik 2:** Svartlamon kunst- og kulturbarnehage kan ikke i tilstrekkelig grad dokumentere rutiner og tiltak for å redusere risikoforhold i barnehagen.
- **Avvik 3:** Svartlamon kunst- og kulturbarnehage mangler avviksrutiner hvor det fremgår hva som regnes som avvik, og hvordan ulike typer avvik skal meldes, håndteres og dokumenteres.
- **Avvik 4:** Temperaturforholdene ved Svartlamon kunst- og kulturbarnehage oppleves ikke som tilfredsstillende.
- **Merknad 1:** Vi anbefaler at Svartlamon kunst- og kulturbarnehage tilpasser beredskapsplanen til lokale forhold.

Vi vurderer at de påpekte avvikene ikke er i samsvar med regelverket.

Frist for uttalelse til varsel om pålegg 08.11.2022.

Denne tilsynsrapporten er et varsel om at vi vurderer å gi virksomheten pålegg om retting. Dersom dere mener at beskrivelsen i denne rapporten ikke er korrekt eller dere har kommentarer til pålegg og frister som vi varsler her, ber vi om skriftlig tilbakemelding om dette innen 08.11.2022. Etter denne datoen vil vi fatte pålegg om retting. Dere vil motta eget brev om den videre oppfølgingen.

Frist for retting av avvik 1, 2 og 3 vil bli satt til 13.12.2022.

Frist for retting av avvik 4 vil bli satt til 01.09.23.

2. Reviderte områder og funn

Tilsynet ble gjennomført med hovedvekt på risikoforhold ved barnehagen, og dokumentasjon av risikovurderinger som er gjennomført i forbindelse med turer og aktiviteter med betydning for barnas sikkerhet.

Dokumentasjon fremlagt ved tilsynet

- Risikovurderinger av forskjellige aktiviteter
- Beredskapsplan
- Samleskjema for småskader på barn
- Årshjul for HMS

Deltagere ved tilsynet

- Ann Sylvi Olsen, enhetsleder
- Tina Wannebo, verneombud
- Tonje Liseth Rødsjø, rådgiver Klima- og miljøenheten
- Christine A. Bjørge, rådgiver Klima- og miljøenheten

2.1 Risikovurderinger for ivaretagelse av barnas sikkerhet

Avvik 1: Svartlamon kunst- og kulturbarnehage kan ikke i tilstrekkelig grad dokumentere risikovurderinger av forhold som har betydning for barnas sikkerhet.

Barnehagen må detaljere hendelser og aktiviteter som utgjør risiko for skade på barn og risikovurdere disse. Risikovurderingene skal legges ved i tilbakemeldingen til Klima- og miljøenheten.

Avviket er hjemlet i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. §§ 4, 7 og 14.

Observasjon

Barnehagen har skriftliggjort noen risikoforhold som de mener er relevante i sin barnehage. For de ulike forholdene er det oppgitt en tallverdi som angir risiko, uten at denne er basert på sannsynlighet og konsekvens. Barnehagen forteller at de diskuterer risikoforhold minst én gang i året og under AMG-møter (hvor alle ansatte er med). I tillegg risikovurderer de hendelser fortløpende og muntlig når situasjoner oppstår. Barnehagen forteller at de har ekstra oppmerksomhet og rutiner rundt klatretårnet i uteområdet i barnehagen (som følge av uønskede hendelser), men har ikke skriftliggjort disse vurderingene eller rutinene.

Enhetsleder viser til det pedagogiske og sosiale arbeidet i barnehagen som sitt viktigste ansvar, og at tema som angår helse, miljø og sikkerhet ivaretas tilstrekkelig med åpenhet mellom ansatte og muntlige diskusjoner når situasjoner oppstår. Enhetsleder er tydelig på at det som angår barnas helse, miljø og sikkerhet i barnehagen ikke vil bli bevilget mer av ansattes fellestid (møter o.l.), men at de skal imøtekomme våre krav og lukke avvikene.

Vurdering

Veileder til forskriften, «Miljø og helse i barnehagen», sier at barnehagen skal gjennomføre risikovurderinger av forhold som omhandles i forskriften og som kan ha betydning for barnas helse og miljø (§ 7). Risikovurderinger er et systematisk arbeid som skal skriftliggjøres. Dette henger sammen med det formålsparagrafen sier om systematisk forebygging av sykdom og skade, ikke bare rutiner for håndtering av slike hendelser når de først oppstår.

Barnehagens risikovurderinger har behov for videre arbeid. Dere må gjennomføre en kartlegging av risikoforhold og uønskede hendelser som kan inntreffe i barnehagen. Når dere risikovurderer skal dere angi totalrisiko basert på hvilke tallverdier for sannsynlighet og konsekvens dere kommer fram til for hvert enkelt risikoforhold. Målet med en systematisk risikovurdering er å identifisere ulike risikoforhold og sikre at barnehagens rutiner er tilpasset for å redusere risiko og ivareta sikkerheten. Dette er nærmere omtalt under avvik 2. Vi viser til vårt eksempel på hvordan en [risikovurdering](#) kan se ut. Mer informasjon om risikovurderinger finner dere på våre hjemmesider, hvor det også finnes flere eksempler og veiledninger, se *faktaark nr.71: [Risikovurderinger i barnehager og skoler](#)*.

Kunnskap om risiko gir barnehagen et bedre grunnlag til å gjennomføre tiltak som reduserer eller fjerner farene. Barnehagens internkontroll skal beskrive systematiske tiltak som sikrer at forskriften overholdes. Dette innebærer også risikovurderinger av de forhold som har betydning for barnas helse og miljø. En risikovurdering innebærer å:

1. Identifisere aktiviteter som kan innebære risiko for barns helse
2. Identifisere hva slags farer (uønskede hendelser) som er forbundet med aktivitetene og årsaken til disse (en fare kan ha flere årsaker)
3. Vurdere sannsynligheten for at de uønskede hendelsene skjer
4. Vurdere konsekvensen (alvorligheten) ved faren
5. Beskrive hvilke rutiner som er etablert, eller må etableres, for å redusere sannsynligheten for at faren inntreffer og rutiner som beskriver hvordan konsekvensen av faren kan reduseres.

Forhold som har betydning for barnas helse og miljø skal risikovurderes. Det innebærer at det er gjennomført en kartlegging, vurdering av risiko og beskrivelse av tiltak for å eliminere eller redusere risikoen for ulykker til et akseptabelt nivå. Det er mange måter å gjennomføre risikovurderinger på. Klima- og miljøenheten anbefaler en systematisk tilnærming: dere må ha kjennskap til de ulike aktivitetene som gjennomføres ved barnehagen. Ta gjerne utgangspunkt i dagsrytmen og årshjulet til barnehagen og kartlegg alle aktivitetene. Videre må det beskrives hva slags farer (uønskede hendelser) som er forbundet med de ulike aktivitetene og hva som forårsaker disse. Eksempelvis kan en fare ved utelek være fall fra stor høyde. Årsaken til at denne faren inntreffer kan være flere, som følge av fall fra høye innretninger man kan klatre på (lekeapparat) eller som følge av klatring i trær. Når farene er listet opp og årsaken er beskrevet, er neste steg å vurdere risiko. Hvor sannsynlig er det at denne uønskede hendelsen inntreffer hos dere, og hvor alvorlig er konsekvensene? På dette punktet kan det også være hensiktsmessig å se på avvikshistorikken til barnehagen, samt erfaringer gjort av andre barnehager. Når man har

identifisert farene med høyest risiko, er det viktig å iverksette tiltak for å redusere risikoen. Dette kan være tiltak som må utføres i forkant for hver aktivitet som er identifisert med høy risiko, utarbeiding av nye instruksjoner og sjekklister, revidering av eksisterende rutiner, plan for opplæring, fysisk sikring etc. Disse tiltakene må beskrives, gjerne i en handlingsplan, med tildeling av ansvarlig ansatt for gjennomføring og tidsfrist.

Vi vil påpeke at det ikke er meningen at dere skal risikovurdere enhver hendelse på et hvert sted, men legge vekt på de relevante farene som medfører *høyest risiko* i den daglige driften. Det er derfor viktig at man ut fra sannsynlighet og konsekvens angir en risiko for hver hendelse. Dette kan gjøres ved å benytte en risikomatrix (se eksempel og få tilgang til mal i *faktaark nr.71: [Risikovurderinger i barnehager og skoler](#)*). Har man gjort et systematisk og godt arbeid med risikovurderingene, vil disse også kunne overføres til en rekke andre aktiviteter som ikke direkte har blitt risikovurdert. Risikovurderingene må oppdateres hver gang forutsetningene som lå til grunn for vurderingene er endret.

Vi mener følgende situasjoner/aktiviteter er aktuelle å risikovurdere:

Aktiviteter på barnehagens område:

- Matlaging, servering av mat
- Spikking, bruk av verktøy
- Utelek innenfor gjerdet
- Hente/bringe-situasjonen
- Dyrehold/besøk av dyr
- Rom som er avstengt med dørkrok
- Bruk av lyslenker og risiko for kvelning
- Tilsyn med barn som sover ute og inne

Turer utenfor barnehagen:

- Risikovurdering av de ulike faste turmål, klatring i trær
- Bussturer
- Gåturet langs trafikkert veg eller andre forhold som kan medføre risiko
- Klatring i trær eller skrenter/berg
- Opphold ved vann/bading/i båt/på kai eller brygge, fisking
- Spikking, bruk av annet verktøy
- Matlaging/bålbrenning på tur

Listen er ikke uttømmende og det kan være andre hendelser som må risikovurderes ved deres barnehage.

Rutiner for å ivareta barnas sikkerhet

Avvik 2: Svartlamon kunst- og kulturbarnehage kan ikke i tilstrekkelig grad dokumentere rutiner og tiltak for å redusere risikoforhold i barnehagen.

Svartlamon kunst- og kulturbarnehage må utarbeide flere og mer detaljerte skriftlige rutiner som skal ivareta sikkerheten for å redusere sannsynlighet og konsekvens knyttet til risikovurderinger for barnehagen. Rutinene skal baseres på risikovurderinger. Rutinene skal legges ved i tilbakemeldingen til Klima- og miljøenheten.

Avviket er hjemlet i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. §§ 4, 7 og 14.

Observasjon

Ansatte er gjennom muntlig dialog kjent med barnehagens praksis ved ulike aktiviteter og situasjoner. Ved tilsynet presenteres skjema som barnehagen anser som sine risikovurderinger. I en kolonne er det oppført noen punkter som skal etterfølges ved aktiviteter på henholdsvis "utelekeplassen", "på tur" og lignende. Disse er ikke forankret i risikovurderinger. Det er få punkter, og flere av disse er lite konkrete, som for eksempel "henge opp skilt på begge portene, "lukk porten", "materialer og utstyr skal reorganiseres etter enhver aktivitet".

Vurdering

Basert på risikovurderinger må det utarbeides flere og konkrete skriftlige rutiner som er lett for ansatte å bruke i det daglige, med mål om å redusere den totale risikoen ved ulike aktiviteter og hendelser. En rutine er en skriftlig beskrivelse av hvordan en bestemt oppgave/aktivitet skal gjennomføres (hva som skal gjøres, hvordan det gjøres og hvem som skal gjøre det). Punktene i skjemaene som barnehagen viser til gir ikke en grundig nok beskrivelse for ansatte om hvordan ulike aktiviteter skal gjennomføres og situasjoner håndteres. Rutiner må, som risikovurderinger, revideres jevnlig og når forutsetningene endres. Det er viktig at barnehagen påser at alle ansatte er godt kjent med barnehagens skriftlige rutiner, og oppdateres når det er foretatt endringer. Forhold som kan utgjøre en betydelig og stor risiko til tross for forebyggende rutiner, skal inn i barnehagens beredskapsplan med tilhørende beredskapsrutiner dersom hendelsen oppstår. Se eksempel og få tilgang til mal i *faktaark nr.51: [Internkontroll i skoler og barnehager](#)*.

2.2 Internkontroll og avvikshåndtering

Avvik 3: Svartlamon kunst- og kulturbarnehage mangler avviksrutiner hvor det fremgår hva som regnes som avvik, og hvordan ulike typer avvik skal meldes, håndteres og dokumenteres. *Barnehagen må skriftliggjøre hvordan alle avvik skal håndteres og dokumenteres. Rutinen skal sendes Klima- og miljøenheten. Gjennomgang av avvik og skader bør tidfestes på årsplanen.*

Avviket er gitt med hjemmel i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. § 4.

Observasjon

Avvikshåndtering

Barnehagen har valgt en papirbasert løsning for avviksmelding angående byggtekniske avvik ("vaktmesterbok") og samleskjema for småskader på barn, fordi Kvaliteket oppleves som tidkrevende å legge dokumenter inn i og vanskelig å navigere i. Dersom et byggteknisk avvik haster, ringer barnehagen ansvarlig driftsoperatør. Vi blir fortalt at avvik generelt først og fremst tas opp fortløpende med enhetsleder og dokumenteres i liten grad, dette blir heller diskutert på avdelingsmøter eller tatt opp direkte med kolleger. Barnehagen kunne vise til småskadeskjema for skader på barn, men det foretas ikke en rutinemessig gjennomgang av disse for å se om det er hendelser som gjentar seg. Det foretas ikke systematisk gjennomgang av avvik generelt for å kontrollere retting og erfaringstilbakeføring.

Vurdering

Avvikshåndtering

Avviksrutiner i papirformat er mer sårbart sammenlignet med digitale verktøy når det gjelder oppdateringer. Det er derfor viktig at alle avviksrutiner dateres slik at man har kontroll på gjeldende rutine. Vår vurdering er at avvik ved Svartlamon kunst- og kulturbarnehage ikke dokumenteres i tilstrekkelig grad. Ansatte opplyser at de i ingen/liten grad bruker Kvalitekets

avviksrutine for melding av avvik. Det er ikke tydeliggjort hva som menes med et avvik og hvordan dette skal fanges opp, dokumenteres og behandles.

Avviksbehandling er en viktig del av det forebyggende arbeidet med sikkerhet i barnehagen, og det er en nødvendighet at barnehagen har rutiner for hvordan avvik skal meldes og håndteres, som en del av sitt internkontrollsystem. Barnehagen må beskrive hvordan avvik skal dokumenteres, og tilrettelegge slik at det blir enkelt for ansatte å melde inn avvik. Vi anbefaler at både avvik og forbedringsmeldinger meldes i samme system, enten på papir eller i Kvaliteket, slik at ledelsen får en bedre oversikt over avvik, og dermed hvordan internkontrollen og rutineene kan forbedres. Innmeldte avvik, forbedringsmeldinger, mangler etter vernerunder og skademeldinger bør gjennomgås samlet hvert år. Dette for å vurdere om avvik er tilfredsstillende håndtert, om det er gjentakende hendelser og om rutiner bør revideres. En slik gjennomgang bør stå på barnehagens årshjul. Når det skal vurderes hva som er et avvik, må spørsmålet "hvorfør gikk det galt?" stilles. Dette for å finne den bakenforliggende årsaken til hendelsen.

2.3 Sikkerhet og helsemessig beredskap

Merknad 1: Tilpasse og detaljere beredskapsplanen til lokale forhold.

Observasjon

Barnehagen har tatt i bruk beredskapsplanen utarbeidet av Trondheim kommune. Det er ikke gjort tilpasninger spesifikt til barnehagen.

Vurdering

Vi anbefaler at Svartlamon kunst- og kulturbarnehage tilpasser beredskapsplanen til deres barnehage. Dette innebærer å gå oppdatere beredskapsplanens administrative del, og å tilpasse tiltakskortene til lokale forhold. I tillegg bør dere legge til egne utarbeidede beredskapsrutiner og/eller ta ut rutiner for hendelser som ikke er relevante for dere. Forskriftens § 14 krever at barnehagen skal planlegges og drives slik at skader og ulykker forebygges, og skal sikre at uønskede hendelser får så begrensede konsekvenser som mulig. I Utdanningsdirektoratets veiledning i beredskapsplanlegging: «*Hvordan forebygge og håndtere alvorlige hendelser i barnehage og skole*», uttrykkes det en forventning til at barnehagen skal gjennomføre årlig øvelse på beredskapshendelser utover brann og førstehjelp. Det kan være fullskalaøvelser eller diskusjonsøvelser av aktuelle caser. Øvelser kan være en effektiv måte for ansatte å bli gjort kjent med beredskapen for alvorlige hendelser. I tillegg er det en effektiv måte å revidere om planene er tilstrekkelige og vil fungere i en kritesituasjon. Det er opp til barnehagen selv å vurdere hvilke hendelser som er aktuelle å øve på og hvordan øvelsen skal gjennomføres.

Vi bemerker at det er bra at barnehagen gjennomfører øvelse på brann og førstehjelp årlig og at dette står oppført i HMS-årshjulet. Det bør også settes opp en plan for andre beredskapsøvelser. Dere må selv vurdere hva dere synes er mest hensiktsmessig å øve på i forhold til deres barnehagehverdag. Aktuelle beredskapsøvelser kan eksempelvis være å øve på evakuering i barnehagen eller øvelser knyttet til barn som forsvinner/går seg bort på tur. Dette bør føres inn i HMS-årshjulet.

2.4 Andre forhold påpekt ved befaring av lokaler og uteområder: Inneklima (temperatur)

Avvik 4: Temperaturforholdene ved Svartlamon kunst- og kulturbarnehage oppleves ikke som tilfredsstillende. *Det må gjøres kartlegging av temperaturforholdene i rom hvor det rapporteres for høy/lav temperatur. Basert på funn fra kartleggingen må det gjøres tiltak som sikrer tilfredsstillende temperaturforhold.*

Avviket er hjemlet i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. § 19.

Observasjon

Klima- og miljøenheten erfarte at det var lav temperatur i barnehagens atelier, noe barnehagen kunne bekrefte var påpekt av barn og ansatte. Barnehagens styrer opplyste ved tilsynet at problemer med temperatur i barnehagen har vært meldt til Trondheim eiendom flere ganger.

Vurdering

Opplysningene gitt av barnehagens ledelse og observasjoner ved befaring, gjør at vi vurderer det som sannsynlig at temperaturforholdet i atelieret i barnehagen (samt eventuelle andre rom), ikke er tilfredsstillende. Både for høy og for lav temperatur kan gi helse- og trivselsproblemer. Temperaturregulering og ventilasjon skal være tilpasset bruksområde og årstidsvariasjoner. Romtemperaturen skal helst være mellom 20-22 °C om vinteren, og ikke overskride 26 °C på sommerstid. Barnehagen må gjøre en kartlegging av temperaturforholdene i rom hvor det rapporteres om for høy/lav temperatur. Det må i første omgang registreres/logges temperatur over en lengre periode. Det er viktig at temperaturen registreres i perioden hvor temperaturforholdene oppleves som problematisk, og at utetemperaturen også registreres. For å få et godt grunnlag bør temperaturkartleggingen foregå på både vinters- og sommerstid, og avvik 4 gis derfor lenger frist for tilbakemelding. Basert på funn fra temperaturkartleggingen må det gjøres tiltak som sikrer at det er tilfredsstillende temperaturforhold i barnehagens oppholdsareal.

3. Regelverk

- Lov av 2011-06-24 nr.29 om folkehelsearbeid (folkehelseloven)
- Forskrift av 1. desember 1995 om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. med veileder, "Miljø og helse i skolen" (Helsedirektoratet, april 2014)

Avvik defineres som mangel på oppfyllelse av krav gitt i eller i medhold av lov eller forskrift.

Merknad er forhold som ikke nødvendigvis er i strid med krav fastsatt i eller i medhold av lov eller forskrift, men der tilsynsmyndigheten mener det er mulighet for forbedringspotensial.

Rapporten omhandler eventuelle avvik og merknader som er avdekket under tilsynet. Det er ingen fullstendig tilstandsvurdering av virksomhetens arbeid innenfor forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v.

4. Varsel om pålegg

Vi opplyser om at klima- og miljøsjefen kan gi barnehagen pålegg om retting for å sikre at avvikene rettes. Denne tilsynsrapporten er et varsel om at pålegg kan bli gitt (jf. forvaltningsloven § 16 og folkehelseloven § 14). Varslet er gitt med hjemmel i forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler m.v. § 26.

Med hilsen
Trondheim kommune

Hans Fredrik Kvitvang
klima- og miljøsjef

Christine A. Bjørge
rådgiver

Elektronisk dokumentert godkjenning uten underskrift

Kopimottaker:

Postmottak Fagenhet for oppvekst og utdanning, Fagenhet for oppvekst og utdanning
Postmottak Svartlamon kunst- og kulturbarnehage og ReMida, Svartlamon kunst- og kulturbarnehage og ReMida
Ragnhild Granskogen, Kommunalsjef for barnehage
Ann Sylvi Olsen, Svartlamon kunst- og kulturbarnehage og ReMida
Postmottak Trondheim eiendom, Trondheim eiendom